

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Raidos ir gyvenimo kelio sociologija	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: Inga Gaižauskaitė	VU Filosofijos fakultetas, Sociologijos katedra, Universiteto g. 9/1, Vilnius
Kitas (-i):	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji pakopa		Pasirenkamas kursas, skirtas sociologijos bakalauro studijų programos studentams

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė	Sociologijos bakalauro programos 2 metai, rudens semestras, nuo rugsėjo 4 d. iki gruodžio 22 d.	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: išklaustas „Sociologijos įvadas“, tyrimo metodų pagrindai	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	125	48	77

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Bendrosios kompetencijos: <ul style="list-style-type: none"> Gebėjimas suprasti kultūrinę įvairovę ir ją pripažinti; Gebės savarankiškai atlikti darbo užduotis, dirbti komandoje, bendradarbiaujant tiek su savo srities, tiek su kitų sričių specialistais; Gebėjimas panaudoti savo profesinį žinojimą sprendžiant socialines problemas; Gebėjimas raštu ir žodžiu bendrauti profesinėje aplinkoje ir su žmonėmis, kurie nėra profesinės srities ekspertai. 		
Dalykinės kompetencijos: <ul style="list-style-type: none"> Gebėjimas analizuoti visuomenės struktūras ir institutus taikant sociologijos teorijas ir metodologijas; Gebėjimas identifikuoti ir analizuoti socialines problemas. 		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Gebės suprasti rasiniu, etniniu, religiniu, amžiaus, lyties pagrindu susiformavusią tarpkultūrinę įvairovę ir toleruos tarpkultūrinius vertybių, suvokimo ir elgesio skirtumus.	Įtraukianti paskaita, individualios ir grupinės užduotys, minčių lietus, sąvokų žemėlapis, tekstų skaitymas, filmų peržiūra, diskusijos, atvejo analizė, teminis pristatymas.	Mokslinės literatūros analizės užduočių vertinimas, pasiruošimo ir dalyvavimo diskusijose vertinimas, užduočių seminarų metu atlikimo vertinimas, teminio pristatymo, atvejo analizės vertinimas.
Gebės savarankiškai atlikti darbo užduotis, dirbti komandoje, bendradarbiaujant tiek su savo srities, tiek su kitų sričių specialistais.	Individualus arba grupinis tyrimas ir jo pristatymas.	Tyrimo ir jo pristatymo vertinimas.
Gebės panaudoti socialinę informaciją ir profesinį žinojimą, formuluodamas, analizuodamas ir sprendžiamas problemas, gebės priimti sprendimus pažįstamoje aplinkoje.		

Gebės pateikti savo tyrimų rezultatus žodžiu ir raštu, gebės bendrauti sociologijos klausimais ir profesinėje aplinkoje, ir viešoje erdvėje.		
Gebės apibūdinti ir analizuoti Lietuvos ir kitų visuomenių socialinių institutų (šeimos, politikos, ekonomikos, darbo, miesto, kaimo, tapatybės ir kt.) veikimo bei kaitos dėsningumus ir ypatumus istorinės kaitos ir dabarties požiūriais.		
Gebės identifikuoti bei analizuoti socialines problemas, susijusias su tam tikrais visuomenės institutais, įvardyti ir tyrinėti socialinių problemų priežastis ir padarinius, pateikti tokios analizės rezultatus ir siūlyti socialinių problemų sprendimus.		

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
Įvadas į dalyką ir jo studijas. Dalyko tikslų ir sąsajų su studijų programa pristatymas. Dalyko turinio ir studijų formos pristatymas.			2				2		
Gyvenimo raidos sociologinio tyrimo poreikis ir prielaidos. Gyvenimo raidos sociologijos objektas ir pagrindiniai klausimai. Pagrindinės sąvokos. Sociologinių ir psichologinių gyvenimo raidos perspektyvų tarpusavio ryšys ir skirtumai.	2		0				2	4	Mokslinės literatūros skaitymas, diskusija, sąvokų žemėlapis.
Žmogaus gyvenimo raidos teorijos. Biologinės ir psichoanalitinės raidos teorijos. Sociopsichologinė gyvenimo pakopų teorija. Vaidmenų ir socialinių statusų teorija. Amžiaus stratifikacijos teorija. Gyvenimo kelio perspektyva. Naujausios tyrimų kryptys.	2		2				4	6	Mokslinės literatūros skaitymas, perskaityto straipsnio diskusinės santraukos rengimas, pasiruošimas diskusijai.
Žmogaus gyvenimo raidos tyrimai ir metodai. Duomenų šaltiniai. Pasirengimas tyrimo užduočiai. Tyrimo pristatymas.	2		6				8	15	Darbo su demografiniais duomenimis užduotis. Idėjų tyrimui generavimas. Tyrimo planavimas ir pasiruošimas tyrimui, tyrimo atlikimas, tyrimo pristatymas
Žmogaus gyvenimas istoriniame laiko ir vietos kontekste. Istoriniai įvykiai ir žmogaus gyvenimo raida. Žmogaus raida skirtingose kultūrose.	2		4				6	8	Mokslinės literatūros skaitymas, peržiūrėto filmo aptarimas, teminio pristatymo ruošimas, minčių lietus

Vaikystės ir jaunystės gyvenimo tarpsnių charakteristikos, simbolinės ribos, socialinės normos. Perėjimas iš vaikystės į paauglystę. Perėjimas į suaugystės gyvenimo tarpsnį.	2		3				5	7	Mokslinės literatūros skaitymas, socialinės realybės stebėjimo užduotis, pasiruošimas diskusijai
Suaugystės gyvenimo tarpsnio charakteristikos, simbolinės ribos, socialinės normos. Sąlyginiai suaugystės etapai.	2		2				4	7	Mokslinės literatūros skaitymas, atvejo analizės užduotis, pasiruošimas diskusijai
Senatvės gyvenimo tarpsnio charakteristikos ir simbolinės ribos, socialinės normos. Ryšiai tarp kartų.	2		3				5	7	Mokslinės literatūros skaitymas, socialinės realybės stebėjimo užduotis, pasiruošimas diskusijai
Socialiniai institutai ir gyvenimo kelias. Skirtingų socialinių institutų reikšmė įvairiais žmogaus gyvenimo kelio tarpsniais Šeima, santuoka, giminystė, švietimas, darbas, laisvalaikis ir kt. institutai.	2		4				6	8	Mokslinės literatūros skaitymas, medžiagos rinkimas diskusijai, teminio pristatymo ruošimas
Socialinė stratifikacija, nelygybė ir žmogaus gyvenimo kelios tarpsniai.	1		2				3	8	Mokslinės literatūros skaitymas, antrinių duomenų analizės užduotis, pasiruošimas diskusijai
Ribiniai žmogaus gyvenimo įvykiai. Gimimas, mirtis ir gyvenimo pabaigos klausimas.	1		2				3	7	Mokslinės literatūros skaitymas
Iš viso	18		30				48	77	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Teminis pristatymas	20	Semestro metu pagal iš anksto sudarytą grafiką	Trumpas pristatymas pasirinkta tema remiantis perskaityta mokslinė literatūra ir / arba antriniais duomenimis (sociologinio tyrimo). Vertinami pateikti pristatymo teiginiai, pasirinktos medžiagos ir duomenų aktualumas (naujumas), argumentavimo pagrįstumas, medžiagos, savo minčių pateikimo aiškumas ir nuoseklumas, sociologinės terminijos naudojimas pristatyme. Semestro pradžioje pateikiamas detalus užduoties aprašas, vertinimo kriterijai ir terminai.
Atvejo analizė	20	Semestro metu pagal iš anksto sudarytą grafiką	Iki 2 puslapių pasirinkto atvejo analizės aprašymas ir pristatymas seminaro metu. Vertinamas atvejo analizės detalumas. Semestro pradžioje pateikiamas detalus užduoties aprašas, vertinimo kriterijai ir terminai.
Diskusijos moderavimas	10	Semestro metu pagal iš anksto sudarytą grafiką	Kiekvienas studentas semestro eigoje moderuoja diskusiją pagal iš anksto pasirinktą temą. Vertinama: pasirinktos temos supratimo ir perteikimo auditorijai lygis, diskusijai paruoštos medžiagos lygis, diskusiją vedančių klausimų ir temų pagrįstumas. Semestro pradžioje pateikiamas detalus užduoties aprašas, vertinimo kriterijai ir terminai.
Tyrimas ir jo pristatymas	30	Tyrimas – viso kurso metu, pristatymas – paskutinių	Vertinamas temos originalumas, iškeltos mokslinės problemos, tyrimo tikslo ir uždavinių dermė, rezultatų pateikimo aiškumas ir gebėjimas juos interpretuoti raidos ir gyvenimo kelio sociologijos kontekste, tyrimo pristatymo auditorijai sklandumas. Semestro pradžioje pateikiamas detalus užduoties

		dviejų semestro savaitių metu	aprašas, vertinimo kriterijai ir terminai.
Užduočių atlikimas ir įsitraukimas seminarų metu	20	Viso kurso metu	<p>Vertinamos dalyko žinios ir gebėjimai, kuriuos studentas parodo aktyviai, prasmingai ir pasiruošęs dalyvaudamas seminaruose bei atlikdamas seminarų užduotis. Galutinis vertinimas už seminarų veiklas sudaromas vedant vidurkį iš 6 vertinimų:</p> <p>-Semestro eigoje bus atliekamos 5 vertinamos užduotys. Už kiekvieną užduotį gaunamas įvertinimas iki 10 balų. Atskiru aprašu bus pateiktas seminarų užduočių kalendorius ir turinys. Kiekviena neatlikta užduotis vertinama 0 balų. Atsiskaityti už seminaro užduotį (jos neatlikus laiku arba praleidus seminarą) galima per vieną savaitę, mažinant vertinimą 2 balais. Vėluojant pateikti užduotį daugiau nei savaitę, užduotis vertinimui nepriimama ir vertinama 0 balų. Vertinamos tik tos užduotys, kurios yra pateikiamos seminaro metu (t. y. atvykus į seminarą). Nuotoliniu būdu seminarų užduotys vertinimui nepriimamos.</p> <p>-iki 10 balų gaunama už tęstinį žodinių dalyvavimą seminarų diskusijose, einamosiose veiklose, kitą prasmingą indėlį kiekvieno seminaro metu. Be pateisinamos priežasties praleidus daugiau nei 5 seminarus, šios dalies vertinimas yra 0.</p>

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
<p>1. Binstock, Robert H, Linda H. Schulz (Eds.). Handbook of Aging and the Social Sciences. 2006. Amsterdam: Elsevier [Atrinkti skyriai]</p> <p>2. Elder, Glen H. Time, Human Agency, and Social Change: Perspectives on the Life Course. Social Psychology Quarterly. 1994 Vol. 57, No. 1, 4-15.</p> <p>3. Erikson E.H. Aštuoni žmogaus amžiaus tarpsniai. – Erikson E.H. Vaikystė ir visuomenė. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, [1950], 2004, 290-324.</p> <p>4. Gedvilaitė-Kordušienė M. Trys tarpgeneracinių santykių koncepcijos ir jų kritiniai atgarsiai. Sociologija. Mintis ir veiksmas. 2009, Nr. 1 (24), 145-158.</p> <p>5. Greimas A.J., Žukas S. Vestuvės. – Greimas A.J., Žukas S. Lietuva Pabaltijy: istorijos ir kultūros bruožai. V.: Baltos lankos, 1993, 108-113</p> <p>6. Lemme B.H. Kintantis mirties pobūdis. Požiūris į mirtį. – Lemme B.H. Suaugusiojo raida. Kaunas: Poligrafija ir informatika, 2003, 484-498.</p> <p>7. Lemme B.H. Šeimos raida. – Lemme B.H. Suaugusiojo raida. Kaunas: Poligrafija ir informatika, 2003, 266-287.</p> <p>8. Lemme B.H. Darbo esmė. – Lemme B.H. Suaugusiojo raida. Kaunas: Poligrafija ir informatika, 2003, 324-351.</p> <p>9. Leonavičius V. Georg Herbert Mead ir asmens savimonės teorija. – Sociologija. Mintis ir veiksmas. 1998 (2), 136-145. (G.H.Mead teorija)</p> <p>10. Maslauskaitė A. Gimstamumo kitimo tyrimai ir teorinės įžvalgos (102-113); Pastarieji Lietuvos gimstamumo pokyčiai: trumpa makrolygmens indikatorių ir veiksmų apžvalga (113-117); Išvados (164-166). - Stankūnienė V.,</p> <p>11. Maslauskaitė A. (ats.red.) Lietuvos šeima : tarp tradicijos ir naujos realybės. Socialinių tyrimų institutas. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas, 2009.</p> <p>12. Mitrikas A.A. Svarbiausios gyvenimo vertybės šių dienų pasaulyje. – Filosofija. Sociologija. Lietuvos Mokslų</p>				

akademijos leidykla, 2005, Nr. 2, p. 40-45.

13. Mortimer, Jeylan T., Shanahan, Michael J. (Eds.) Handbook of the life course. New York (N.Y.) ; London : Springer, 2006. [Atrinkti skyriai].

14. Paknys M. Laidotuvės. Kartu su mirusiuoju – šarvojimas, gedėjimas (70-80); Kitos atminimo formos (180-194); Antkapiai ir epitafijos (166-180). - Paknys M. Mirtis LDK kultūroje XVI-XVII a. Vilnius: Aidai, 2009.

15. Savicka A. Darbas. – Matulionis A. (ats. red.) Europa ir mes. Lietuvos gyventojų vertybės. Vilnius: Gervelė, 2001, 144-162.

16. Savicka A. Laisvalaikis: laisvė rinktis ar priedermė vartoti? – Žiliukaitė R. (Sud.) Dabartinės Lietuvos kultūros raidos tendencijos: vertybiniai virsmai. Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2007, p. 108-127.

17. Šaknys Ž. Įžegnotuvės. – Vėlius N. (red.) Lietuvininkų kraštas. Kaunas, 1995, 649-660

18. Trimakas K.A. I. Levinsono studija. – Trimakas K.A. Asmenybės raida gyvenime. Kaunas: Marijonų talkininkų centro leidykla, 2002, 116-122.

19. Žiliukaitė R. Vertybiniai pokyčiai Lietuvos visuomenėje: nuo tradicinių link sekuliarių – racionalių vertybių. Sociologija. Mintis ir veiksmas. 2007 / 1 (19), p. 116-130.

Papildoma literatūra

1. Bauman Z. Turistai ir bastūnai. - Bauman Z. Globalizacija: pasekmės žmogui. Vilnius: Strofa, 2002, p. 119-155.

2. Hockey, Jenny. Social identities across the life course / Jenny Hockey and Allison James. Houndmills : Palgrave Macmillan, 2003.

3. Hareven, Tamara Kern. Families, history, and social change : life course and cross-cultural perspectives / Tamara K. Hareven. Boulder (Colo.) : Westview Press, 2000.

4. Kanopienė, V., Mikulionienės, S. Česnuitė. V. Lietuvos šeima: Socialinių saitų perspektyva. 2014. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.

5. Matcha, Duane A. The sociology of aging: an international perspective. 2007. N.Y. : Sloan Publishing.

6. Navickas, V., Vaičiulienė, A. Žmogaus raidos psichologija. Vadovėlis aukštųjų mokyklų studentams. 2010. Vilnius: Versus Aureus.

7. Pinnelli, Antonella; Racioppi, Filomena; Rettaroli, Rosella. Genders in the life course: demographic issues / edited by. Dordrecht : Springer, 2010.